

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Brno 2011

Stanislav Sevelda

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

**Význam asociálního hromadného chování mladistvých ve
výchovné a preventivní praxi**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. Antonín Olejníček

Vypracoval:
Stanislav Sevelda

Brno 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Význam asociálního hromadného chování mladistvých ve výchovné a preventivní praxi“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury a pramenů, který je součástí této bakalářské práce.

Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

Brno 21. 1. 2011

.....
Stanislav Sevelda

Poděkování

Děkuji panu PhDr. Antonínovi Olejníčkovi za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych chtěl poděkovat své manželce Ivaně Seveldové za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce, a které si nesmírně vážím.

Stanislav Sevelda

OBSAH

Úvod	2
------	---

Teoretická část

1. Charakteristika trestné činnosti mladistvých	4
1.1 Poruchy chování	4
1.2 Formy trestné činnosti mládeže	5
1.3 Vymezení a postihy podle zákona č. 218/2003 Sb.	6
1.4 Příčiny asociálního chování mladistvých	9
1.5 Definice poškozování cizí věci podle zákona č. 40/2009 Sb.	14
1.6 Sprejerství - historie a současnost	14
1.7 Vliv hromadného chování na jedince	22
1.8 Dílčí závěr	23
2. Prevence trestné činnosti mladistvých	25
2.1 Prevence pomocí kamerových systémů	25
2.2 Odstranění škod vlastní prací, zveřejnění jmen pachatelů	26
2.3 Využití zájmových činností mládeže	28
2.4 Dílčí závěr	30

Praktická část

3. Práce v terénu	31
3.1 Situace a výskyt kriminality mládeže v daném regionu	31
3.2 Zahájení programu prevence kriminality	36
3.3 Pozorování skupiny mladistvých, zabývajících se sprejerstvím	37
3.4 Profil vytypovaných jedinců – členů skupiny	37
3.5 Zapojení vybrané skupiny do programu	40
3.6 Rozhovory s vytypovanými členy skupiny	43
3.7 Souhrn a interpretace výsledků	44
3.8 Dílčí závěr	45

Závěr	46
--------------	-----------

Resumé	48
---------------	-----------

Anotace	49
----------------	-----------

Seznam literatury a pramenů	50
------------------------------------	-----------

ÚVOD

V mé práci se budu zabývat problematikou kriminality mládeže, zaměřím se zvláště na neustále se rozmáhající sprejerství, které se po roce 1989 v naší republice začalo stále ve větší míře vyskytovat. V posledních letech se touto činností zabývá stále mladší část populace. Je veřejně známo, že touto činností mládež působí škody. Lidé si již postupně zvykli na posprejované zdi ve městech a na první pohled by se mohlo zdát, že škody nebývají vysoké. Při bližším zjištění je však překvapující výše napáchaných škod a množství zaznamenaných událostí. Sprejerství je ve většině případů spojeno z další trestnou činností, protože se ve většině případů jedná o mladíky, kteří nejsou výdělečně činní a proto shánějí peníze na zakoupení sprejů krádežemi, vloupáním a v některých případech dochází dokonce k loupežným přepadením.

Sprejeři se zdržují většinou ve skupinách a málokdy pracují sami, jako samotáři. Většinou je k tomuto jednání vede síla skupiny a vliv ostatních, někteří se tohoto jednání dopouští jen pod vlivem hromadného chování tak, aby splynuli s partou. Začal jsem se o tento patologický jev zajímat a zabýval jsem se především možnostmi prevence proti tomuto chování.

Teoretická část bakalářské práce má za cíl vymezení nejčastějších druhů trestné činnosti mladistvých a opatření, která lze za tuto činnost uložit. Dále vysvětlení možných příčin tohoto chování a zejména zjištění velikosti vlivu party na chování jedince a skupiny. Dalším úkolem je charakterizovat nejdůležitější stránky sprejerství. Poslední kapitola teoretické části se bude zabývat možnou prevencí trestné činnosti mládeže.

Cílem praktické části mé práce je ukázat, že většina sprejerů začíná s touto činností právě jen vlivem hromadného chování a prokázat, že lze s úspěchem využít sílu vlivu kolektivu na chování jednotlivých členů. Cílem práce je dokázat, že je možné skupinu mládeže, která se již zabývá trestnou činností, správně motivovat, nenásilně zapojit do společné práce a přesvědčit ji o tom, aby dobrovolně upustila od páchaní této činnosti.

V uvedené práci využiji poznatky a vědomosti, které jsem získal studiem na IMS Brno a znalosti z praxe, jenž jsem získal v policejní práci. V praktické části využiji zkušenosti, které jsem nabyl jako manažer prevence kriminality pro MěÚ Hrušovany nad Jevišovkou. Zde jsme se společně se zástupci města zapojili do programu Boj proti nudě mladistvých, kdy jsme se pokusili pomocí motivačního programu mládež zaujmout a tím snížit kriminalitu v daném regionu.

Ve své práci použiji metody pozorování a rozhovorů. Provedu analýzu složení party sprejerů, zjistím z jakého výchovného prostředí pocházejí její členové, jejich věkový průměr a v jaké míře byli ovlivněni ostatními. Protože chování, zvyky a pravidla party lze nejlépe pochopit teprve přímým kontaktem se členy party, zaměřím se především na dlouhodobější pozorování party sprejerů, popíšu její chování před zapojením do programu, dále aktivitu při přípravě projektu a zjištěné změny v chování party.

Součástí práce bude také několik rozhovorů s vytypovanými jedinci a zjištění, jak se ke sprejování, případně k další trestné činnosti dostali. V další části též zaznamenám jejich další vývoj s časovým odstupem. Ve své práci budu také využívat statistik z hlediska dlouhodobého pozorování nárůstu sprejství v dané lokalitě na okrese Znojmo s porovnáním se současným stavem.

Problematika kriminality mládeže je velmi rozsáhlé téma, z tohoto důvodu budu definovat nejčastější druhy trestné činnosti a poté se soustředím zvlášť na sprejství, jako jedno z odvětví kriminality, páchané mládeží. Cílem práce je pomocí tohoto asociálního jednání ukázat, jak velký je význam hromadného chování a že jej lze využít ve výchovné a preventivní praxi. Zjištěné poznatky mohou být využitelné v sociální pedagogice a v praxi je mohou aplikovat sociální pracovníci, zabývající se prevencí kriminality mládeže ve městech a obcích.

1. Charakteristika trestné činnosti mládeže

1.1. Poruchy chování

V době dospívání je významným vývojovým znakem změna myšlení. Dospívající začíná přemýšlet o dosud neexistujících možnostech a není ochoten akceptovat všechno, co mu dospělí předkládají. Přestává respektovat do té doby uznávané autority, začíná se odpoutávat od rodiny a od světa nadřazených dospělých. V tomto období se rovněž zvyšuje riziko různého experimentování, překračující běžné sociální normy. Nutnost dokazovat si vlastní nezávislost se projevuje nejen odvržením standardních sociálních norem, ale často i fyzickým útokem proti obecně respektovaným hodnotám.

V mírnější formě jde o nošení provokativního oblečení. V horším případě najde mladistvý své vyjádření ve vandalismu, ničení, které zdánlivě nemá žádný smysl. Mnohé varianty chování, které se jeví jako poruchové, jsou v tomto věku dány potřebou hledat novou identitu a z toho důvodu zkoušet i dosud zakázané aktivity. V období dospívání se od rodiny definitivně odtrhnou děti, které zde nenalezly citové zázemí, o něž rodiče neměli zájem a starali se o něj pouze materiálně. Tito dospívající se mohou začít chovat zcela bez zábran. Rodiče pro ně nepředstavují autoritu a ani škola nemá žádný mocenský prostředek, aby mohla jejich chování podstatnějším způsobem ovlivnit. Často začíná jít o přestupky, které mají charakter kriminálního chování.¹

K nejčastějším projevům asociálního chování řadíme: lhaní, záškoláctví, útoky, toulání, agresivní poruchy chování, šikanu, poškozování majetku a krádeže. Z praxe je známo, že poruchy chování u dětí mohou mít přechodný charakter, ale mnohdy je lze chápat

¹ VÁGNEROVÁ Marie, Psychopatologie pro pomáhající profese, Praha: Portál, 2004, ISBN 89-7178-802-3 s. 789

jako signál rozvíjející se poruchy osobnosti. Asociální chování jen velmi zřídka začíná až v dospělosti.¹ Poruchy chování je možno charakterizovat jako odchylku v oblasti socializace, kdy jedinec není schopen respektovat normy chování na úrovni odpovídající jeho věku, eventuálně na úrovni svých rozumových schopností

1.2 Formy trestné činnosti mládeže

Trestná činnost mladistvých, je negativní sociální jev charakterizovaný porušováním právního řádu, jehož subjekty jsou mladí lidé. Kriminalita mládeže je vážným společenským problémem a jejímu snížení a omezování je třeba v budoucnu věnovat ještě větší pozornost než doposud. Z velké části se objevuje ve větších městech, kde mládež využívá anonymitu při páchání této činnosti a také větší nevšímavost občanů. Je známo, že v menších městech a obcích si občané více všímají cizích osob a také častěji hlásí výskyt podezřelého chování mladistvých.

K nejčastěji páchané trestné činnosti ze strany mládeže patří krádeže, poškozování cizí věci a loupežná přepadení. Z krádeží jsou to nejvíce krádeže vloupáním do sklepů, kočárkáren, bytů, dále do rekreačních chat a do motorových vozidel. Z těchto míst odcizují zejména elektroniku, jízdní kola a další cennosti. Většinou se jedná o věci, které mohou zpeněžit. Velmi časté jsou případy vandalismu, jako je poškozování laviček, telefonních budek, autobusových čekáren. Oblíbeným terčem ničení jsou dětská hřiště a okrasná výsadba v parcích. Po roce 1989 se začalo vyskytovat sprejerství a s ním spojené poškozování fasád domů, zdí, mostů a dalších staveb. Současně s tímto patologickým chováním se stále více vyskytují loupežná přepadení, kdy mladiství přepadávají mladší a slabší oběti nebo svoje vrstevníky. Tito násilníci si na starší osoby netroufají, dochází však k přepadení seniorů, spojené navíc s fyzickým napadením, kdy napadený důchodci končívají s těžkými zraněními na nemocničním lůžku. Tvrdost a brutalita těchto napadení se bohužel neustále zvyšuje.

¹ VÁGNEROVÁ Marie, Psychopatologie pro pomáhající profese, Praha: Portál, 2004, ISBN 89-7178-802-3 s. 780

1.3 Vymezení a postihy podle zákona č. 218/2003 Sb.

Trestnou činností mládeže se zabývá zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže. Tento zákon upravuje podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoníku, dále opatření ukládaná za takové protiprávní činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže. Dle tohoto zákona se mládeží rozumí děti mladší patnácti let a mladiství. Mladistvým je ten, který v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok věku. Trestný čin spáchaný mladistvým se nazývá proviněním, dítě mladší patnácti let není trestně odpovědné a zde spáchání trestného činu nazýváme činem jinak trestným. Zákon dále uvádí, že mladistvý, který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho nebezpečnost pro společnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný. Za provinění, spáchané mladistvým lze uložit opatření. Tyto výše uvedený zákon dělí na *výchovná, ochranná a trestní opatření*.

Níže jsou uvedena jednotlivá **výchovná opatření**:

- a) dohled probačního úředníka
- b) probační program
- c) výchovné povinnosti
- d) výchovné omezení
- e) napomenutí s výstrahou

Dohledem probačního úředníka se rozumí pravidelné sledování chování mladistvého v jeho rodině a způsobu výchovného působení rodičů na něj. Dále kontrola dodržování uloženého probačního programu, výchovných povinností a omezení uložených mladistvému soudem pro mládež. K dohledu patří také pozitivní vedení probačním úředníkem k životu v souladu se zákonem. Účelem dohledu je sledování a kontrola chování mladistvého, jeho odborné vedení a pomoc s cílem zajistit, aby v budoucnosti vedl řádný život. Mladistvý, kterému byl dohled uložen, je povinen s probačním úředníkem spolupracovat způsobem, který mu úředník stanoví na základě jeho výkonu.

Probační program obsahuje především sociální výcvik, psychologické poradenství, terapeutický program, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiný vhodný program k rozvíjení sociálních dovedností mladistvého. Program obsahuje různé režimy omezení běžného způsobu života, které směřují k tomu, aby se mladistvý vyhnul chování, které by bylo v rozporu se zákonem. Byla-li proviněním způsobena škoda, zpravidla se mladistvému uloží, aby ji podle svých sil nahradil.

Soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce může mladistvému uložit výchovné povinnosti, kterými se stanoví například aby bydlel s rodičem nebo jiným dospělým, který je odpovědný za jeho výchovu. Dále může být uložena povinnost aby jednorázově nebo ve splátkách zaplatil soudem určenou částku na pomoc obětem trestné činnosti, aby ve volném čase bezplatně vykonal společensky prospěšnou činnost, aby usiloval o vyrovnání s poškozeným, nebo aby podle svých sil nahradil škodu způsobenou proviněním, či jinak prospěl k odstranění následku provinění. K dalším povinnostem patří podrobit se léčení ze závislosti na návykových látkách, které však není ochranným léčením podle trestního zákoníku.

Dále lze mladistvému uložit výchovná omezení, která spočívají v zákazu navštěvování určitých akcí, zařízení a jiných pro mladistvé nevhodných prostředí, dále v zákazu styku s určitými osobami, nebo zákazu zdržování se na určitém místě. Zákaz se může vztahovat na přechovávání určitých předmětů, které by mohly sloužit k páčání dalších provinění, na užívání návykových látek a na účast na hazardních hrách.

Posledním výchovným opatřením je napomenutí s výstrahou, kterým soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce mladistvému v přítomnosti jeho zákonného zástupce důrazně vytkne protiprávnost jeho činu a upozorní jej na konkrétní důsledky, kterému mu hrozí v případě dalšího páčání trestné činnosti.

Krátce se zmíním o **ochranných opatřeních**, ke kterým patří ochranné léčení, zabránění věci a ochranná výchova. Ochrannou výchovu soud ukládá v případě, kdy není o výchovu mladistvého náležitě postaráno a tento nedostatek nelze odstranit v jeho vlastní

rodině, nebo v rodině v níž žije, dále pokud byla výchova mladistvého zanedbána, nebo pokud prostředí, v němž žije, neposkytuje záruku řádné výchovy.

Třetím opatřením, které lze mladistvému za provinění uložit, je **trestní opatření**. Jedná se o níže uvedená opatření, z nichž některá dále stručně vysvětlím:

- a) obecně prospěšné práce
- b) peněžité opatření
- c) peněžité opatření s odkladem výkonu
- d) propadnutí věci
- e) zákaz činnosti
- f) vyhoštění
- g) odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu
- h) odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem
- i) odnětí svobody nepodmíněně

U obecně prospěšných prací, nesmí horní hranice tohoto opatření převyšovat polovinu horní hranice stanovené v trestním zákoníku. Zadaná práce nesmí ohrožovat zdraví, bezpečnost a mravní vývoj mladistvých. Peněžité opatření může soud pro mládež uložit mladistvému pokud je výdělečně činný, nebo pokud to dovolují jeho majetkové poměry. Zákaz činnosti může soud uložit, není-li to na překážku přípravě jeho povolání, přitom horní hranice nesmí převyšovat pět let. Při uložení vyhoštění musí soud přihlídnout k osobním a rodinným poměrům mladistvého a dbát na to, aby nebyl vydán nebezpečí zpustnutí.

Trestní sazby odnětí svobody stanovené v trestním zákoníku se u mladistvých snižují na polovinu, avšak horní hranice této sazby nesmí převyšovat pět let a dolní jeden rok. Nepodmíněně odnětí svobody může soud uložit jen tehdy, jestliže by s ohledem na okolnosti případu, osoby mladistvého nebo předchozí použitá opatření uložení jiného trestního opatření zjevně nepostačovalo k dosažení účelu zákona. V případě provinění mladistvého, za které zákon dovoluje uložení výjimečného trestu a může soud uložit trest odnětí svobody na pět až deset let.

1.4 Příčiny asociálního chování mladistvých

Důvody, které vedou mládež k problémovému a asociálnímu chování jsou různé. K nejtypičtějším a také nejzávažnějším příčinám patří nedostatky v rodinné a školní výchově, mravní a citové výchově, dále neznalost v oblasti právního vědomí a také malá nabídka aktivit ve volném čase.

Příčiny můžeme také rozdělit do dvou základních skupin. První jsou příčiny *vnitřní*, tedy spojené přímo z osobou jedince. Do této skupiny řadíme faktory biologické, psychologické a fyziologické. Uvedené faktory spočívají ve zděděných a vrozených vlastnostech jedince a v jeho fyzické a psychické konstituci. Velkou roli zde hraje také vývoj v raném věku, především jakým způsobem byly uspokojovány biologické a psychické potřeby dítěte.

Do druhé skupiny řadíme příčiny *vnější*, takové, které souvisí s prostředím, ve kterém osoba žije, učí se, hraje si, nebo pracuje. Tyto příčiny zásadně ovlivňují proces socializace. K nejčastějším náleží negativní vliv špatně fungující rodiny společně s neplněním základních rodičovských povinností, nedostatečné výchovné působení ve školních zařízeních a nesprávné využití volného času, čímž dochází k vytváření závadových skupin a k prvním zkušenostem s trestnou činností. Níže se budu blíže zabývat nejčastějšími vnějšími příčinami problémového chování mládeže.

Rodina – především zde se formují základy poznání a chápání vztahů ve společnosti. Tady se utvářejí podklady morální kvality každého jedince. Podstatou rodinné výchovy je zejména harmonické soužití jejích členů. Je důležité, aby byl soulad nejen mezi rodiči, ale také mezi rodiči a dětmi. Příklad rodičů je tím nejlepším výchovným prostředkem, díky kterému je možné dosáhnout správného formování názorů dítěte na život v rodině, posléze v kolektivu a ve společnosti. Je třeba, aby se rodiče dítěti věnovali od prvních dnů života, přes první učení rodného jazyka, zavazování tkaniček, správného držení příboru a první jízdy na kole.

V prvé řadě jsou to rodiče, kteří musí dítě naučit, jak se má chovat k ostatním členům rodiny a ke svým vrstevníkům, rodiče musí být dítěti nablízku při prvním vstupu do školy. To jsou základní kameny dobrých vztahů mezi dětmi a rodiči, které v mysli nové tvarující se osobnosti trvale zůstávají a které později tato osobnost využije při výchově svých vlastních potomků.

Podle statistik dochází ve většině případů k výskytu asociálního chování dítěte u dětí z nefunkčních, nebo zcela rozložených rodin. V některých případech jde o rodiny, které sice své děti mají materiálně dobře zabezpečeny, bohužel rodiče jsou tak vytížení, že na výchovu dítěte nemají čas. Dítě je sice hmotně zaopatřeno, netrpí nouzí, je ale odloženo k televizi nebo k počítači a tak si jako vzor nevybírá někoho ze svých rodičů, ale některého z akčních hrdinů, kteří bez lítosti likvidují své nepřátele. U těchto dětí se postupně otupí city a později se toto projeví při šikanování spolužáků, při rvačkách nebo přepadení, kdy se u násilníků stále více stupňuje surovost a brutalita. Je jim lhostejné, že jejich obětím tímto působí nejen fyzickou bolest, ale v některých případech i těžké psychické následky. To byla verze, kdy dítě vyrůstá takzvaně u televize. Další verzí, pokud se rodiče nezajímají jak dítě tráví volný čas, je, že dítě vyrůstá na ulici. Zde je již krátká cesta k tomu, aby se zkontaktovalo s partou, která jej lehce svede k páchání trestné činnosti. Je nepochybné, že pokud dítě trpí dlouhodobým nedostatkem tělesných a psychických potřeb, odchyluje se od rodiny a postrádané city, emoce a hodnoty hledá na ulici, v partě vrstevníků.

Škola – u mnoha dětí se poruchy chování začnou projevovat až ve školním věku. Škola je společenskou institucí, jejíž funkcí je poskytovat vzdělání žákům příslušných věkových skupin v organizovaných formách podle určitých vzdělávacích programů. Škola je prostředím, které dítě určitým způsobem stimuluje a rozvíjí jeho osobnost. Zde ve velké míře probíhá socializace žáků a jejich příprava na budoucí život. Velmi důležitá je součinnost školy s rodiči dítěte a v případě možných potíží je třeba spolupracovat s dalšími orgány. Škola má na žáky své požadavky a očekávání, které mohou být pro neúspěšné nebo méně přizpůsobivé žáky obtížněji splnitelné. Pro tyto žáky se pak škola může stát ohrožujícím prostředím, nebo místem, které pro ně nemá velký význam.

Je zapotřebí, aby škola navázala na výchovné prostředí rodiny a výchovu dále rozvíjela. Základem je přitom úzká spolupráce školy s rodinou, což bývá někdy obtížné. Některé rodiny se školou nespolupracují v domněnání, že nyní je již výchova dítěte v kompetenci školy, nebo prostě vůbec nejeví zájem o výchovu svého dítěte. Přitom spolupráce rodiny se školou dokáže v mnoha případech vyřešit problémy dětí, nebo jim může při včasné spolupráci dokonce i předcházet.

Nástup do školy je jedním z nejvýznamnějších okamžiků v životě člověka. Pro dítě je většinou případů velkou zátěží. Zahájením školní docházky ztrácí výjimečné postavení, které měl v rodině, nastupují možná rizika, která se mohou projevit na změně chování dítěte. Dítě poznává novou autoritu v osobě učitele a zakládá nové vztahy se spolužáky, se kterými se snaží být solidární. Ve třídě se poté vytváří různé skupiny, které se mohou projevovat nevhodným chováním, rušením výuky a nezvládnutím učiva. Dítě, které do té doby bylo bez problémů, se snaží vyrovnat členům této skupiny a napodobuje jejich chování, tak, aby bylo členy skupiny oceněno. Zde záleží na dobrém postřehu a zkušenostech učitele, aby si tohoto chování zavčas všimnul a učinil vhodné kroky k nápravě. Chybou je, pokud učitel toto chování přehlídí a žáka zařadí do uvedené skupiny. Tímto jej vyčlení z kolektivu třídy a dítě se stává členem skupiny, která může být zárodkem asociální party.

Dalším negativním výsledkem chování těchto skupin může být šikana. Z praxe je známo, že členové skupiny si všimnou zakřiknutého žáka, nebo žáka slabšího po fyzické stránce. Může se jednat i o dítě slabší v prospěchu, nebo naopak dítě z prospěchem vynikajícím, v některých případech stačí, že dítě má brýle, nebo že je ze sociálně slabé rodiny. Tohoto jedince si skupina vybere a ten se poté stává terčem šikany. Původcem šikanování nemusí být jen celá skupina, v některých případech se jedná o jedince, kteří se tímto chováním snaží před ostatním kolektivem získat uznání a respekt.

Špatný prospěch, posměšky spolužáků a šikana vedou v mnoha případech k záškoláctví. Důvodem může být i nespravedlivé hodnocení učitele, čímž si žák vytvoří nechuť nebo strach ze školy. Dítě se poté předem plánovaně připravuje na záškoláctví, tak, aby se

školní docházce za každou cenu vyhnulo. Příčinou záporného vztahu ke škole a potažmo záškoláctví mohou být i další faktory, jako například nepřiměřený strach z některých předmětů, osob nebo situací.

Prostředí ve kterém dítě žije – statistiky prokazují, že nejvíce projevů asociálního chování mládeže se vyskytuje ve velkých městech. Čím menší je osídlení, tím menší je výskyt kriminality mládeže. Velký vliv zde má anonymita, za kterou se mládež skrývá. Skupinka mládeže lépe splyne s okolím ve velkém městě, na sídlištích a v okrajových částech měst. Lidé ve velkých aglomeracích jsou nevšimaví, zatímco občané menších měst a vesnic většinou brzy zaznamenají pohyb podezřelého seskupení osob a většinou jej také hlásí na příslušná místa.

Je to způsobeno tím, že lidé v menších obcích jsou více spjati se svými nemovitostmi, které si většinou sami postavili, stejně tak jako s veřejnými stavbami, na kterých se mnohdy i brigádně podíleli. Jejich děti v mnoha případech také pomáhají při pracích kolem domu a hospodářství a proto si také vybudovaných hodnot více váží. Děti ve městech, žijící v bytech mají více volného času, který tráví venku a bohužel mají také větší možnost návštěv heren, diskoték a dalších rizikových míst a tím mají samozřejmě víc příležitostí k problémovému chování.

Výše uvedené skutečnosti potvrzuje tabulka, které znázorňuje počet TČ sprejerství na území města Znojma v porovnání se zbylými menšími městy a obcemi na okrese Znojmo. Okres Znojmo je jedním z okresů Jihomoravského kraje. Jeho sídlem je město Znojmo. Rozloha okresu je 1590,50 km², počet obyvatel přesahuje 112 000 osob. V okrese Znojmo je 5 měst a 153 obcí. Největším městem je Znojmo s počtem 34 912 obyvatel, druhým je Moravský Krumlov - 5 976, poté následují Miroslav - 3 647, Hrušovany nad Jevišovkou - 3191 a Jevišovice, které mají 1 144 obyvatel. V každém z uvedených měst je zřízeno Obvodní oddělení Policie České republiky, které spravuje svůj úsek - to je město s přilehlými obcemi. Na základě evidovaných statistik jsem vypracoval níže uvedenou tabulku, která znázorňuje počet evidovaných případů sprejerství v letech 2007-2010 v rámci okresu Znojmo.

Tabulka 1 Počet případů sprejerství v letech 2007 – 2010 na okrese Znojmo

	2007	2008	2009	2010	Celkem
Znojmo	9	24	24	8	65
Moravský Krumlov	3	11	0	0	14
Hrušovany nad Jevišovkou	5	6	3	3	17
Vranov nad Dyjí	0	1	0	0	1
Jevišovice	0	0	1	0	1

Celkem tedy v období let 2007 – 2010 bylo na území okresu Znojmo evidováno 98 případů sprejerství, z nich se 65 případů stalo na území města Znojma, zbytek je rozložen do menších měst a nejméně kriminality je zaznamenáváno v obcích. Tabulka nám tedy dokazuje, že prostředí, ve kterém mládež žije, má na její chování velký vliv. Čím je větší hustota osídlení, tím vyšší je zaznamenaný výskyt asociálního chování mládeže.

Vrstevnícké skupiny – společně s nesprávným využitím volného času a nevhodnou rodinou a školní výchovou bývá příčinou, že dítě často vyhledává skupiny svých vrstevníků, se kterými bez dozoru tráví svůj veškerý volný čas. Pokud se jedinec necítí patřičně oceněn v rodině nebo ve školní třídě, hledá potřebu jeho sociálního ohodnocení v jiných, většinou závadových skupinách. Odtud je jen krůček k páčání trestné činnosti, neboť se snaží obstát před touto skupinou za každou cenu, tedy i za cenu spáchání skutků, které by za normálních okolností neudělal.

Vrstevnícké skupiny můžeme rozlišovat podle velikosti nebo podle struktury, například z hlediska pohlaví nebo sociální, náboženské, ale třeba i politické příslušnosti. Důležitými znaky jsou cíle a normy, kterými se členové skupiny řídí a hodnoty, které vyznávají. Z tohoto hlediska se existence těchto skupin pohybuje na škále od skupin s jednoznačně pozitivními cíli až po skupiny, jejichž cíle jsou asociální či přímo antisociální (party, bandy, gangy).¹

¹ KRAUS Blahoslav, Poláčková Věra, Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky, Brno 2001, ISBN 80-7315-004-2 s. 133

1.5 Definice poškozování cizí věci podle zákona č. 40/2009 Sb.

V mé práci se budu zabývat převážně sprejerstvím, které je vymezeno v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb., jako trestný čin poškozování cizí věci dle § 228/1,2). Níže je uvedena přesná citace trestného činu poškozování cizí věci podle tohoto zákona:

(1) Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) *Stejně bude potrestán, kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou.*

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na věci svědka, znalce nebo tlumočníka pro výkon jejich povinnosti,

b) spáchá-li takový čin na věci jiného pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,

c) spáchá-li takový čin na věci, která požívá ochrany podle jiného právního předpisu, nebo

d) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

1.6 Sprejerství – historie a současnost

V kontextu pravěku lze považovat za výtvarnou práci ve veřejném prostoru jeskynní malby. V dějinách starověku je graffiti přítomno v Římském impériu (zachovaly dodnes např. v Pompejích) a Egyptě zpravidla jako anonymní škrábání do omítek v podobě nadávek, vyznání lásky nebo reklamy na nevěstinec. Na fasádách objektů byly uplatňovány techniky sgrafita jako proškrabávání do různobarevných vrstev povrchové

úpravy zdíva, nebo fresky kdy jsou barvy nanášeny na vícevrstvou čerstvou vlhkou omítku. Spontánní rytí do dřeva a škrábání do omítky se objevuje na našem území ve středověku a zachovalo se na hradech nebo historických vojenských objektech a jejich studiem se zabývá epigrafika. Dnešní graffiti však žije z odkazu novodobé historie v USA.¹

Sprejerství, nazýváno také graffiti, má svůj původ v Americe, kde bylo považováno za svobodné jednání jedince, který má právo na jakékoliv svobodné vyjádření.

V šedesátých letech minulého století se graffiti začaly z periferií velkých měst dostávat do center. Vznikaly velké skupiny sprejerů a s nimi nový životní styl s vlastní kulturou a slangem. Jednotlivým skupinám se říká crew a členové této skupiny si říkají writers. Tito vystupují pod různými přezdívkami, protože prvek anonymity je v této subkultuře prakticky nutností. Na ulicích můžeme nejčastěji spatřit tzv. tegy, což jsou jednotlivé znak, podpisy writerů.²

Legenda o vzniku současného graffiti odkazuje do New Yorku, kde na konci šedesátých let jistý Demetrius řeckého původu přezdívaný *TAKI* zaregistroval nápis *JULIO 204*, který byl odvozen od přezdívky a ulice bydliště autora (204. ulice v New Yorku). Tento vtíp si Demetrius, pěší doručovatel pošty, osvojil a stal se autorem podpisů *TAKI 183* na nesčetných plochách. O jeho intenzivní činnosti reportovali v roce 1971 New York Times a tím se stal vzorem pro své následovníky pro tvorbu podpisů, zvaných tagy.

Následný rozvoj stylu graffiti do podoby dnešní nastal v 70. letech. Další inovátor byl *SUPER KOOL 223*, který vytvořil první barevný piece za pomoci improvizované výměny trysek na plechovku spreje. Autor *FLINT 707* v roce 1973 vytvořil první wholecar na vagónu metra a použil 3D stylizace. Další překonání v roce 1976 bylo 11 vagónů soupravy metra autory *CAIN*, *MAD 103* a *FLAME ONE*.

¹Internetové stránky www.cs.wikipedia.org

² *OVERSTREET* Martina, In graffiti We trust, Praha 2006, ISBN 80-204-1325-1

Fenomén graffiti si tak začali osvojovat jak mladí lidé z černošských ghet, tak také absolventi uměnovědných disciplín (např. Keith Haring, Jean Michel Basquiat (Francie), Banksy (Anglie)), později si našla cestu do galerií. Společnost, poté, co začaly tvořením nápisů na veřejných prostranstvích vznikat škody, zareagovala od opatření zákazu prodeje barev mladistvým přes zvýšení represí až k trestním postihům.¹

Od počátku existuje několik odlišných principiálních pohledů na graffiti:

- **osobní projev** (značka, dominance) versus **umělecký koncept** (sdělení, komunikace)
- **veřejný prostor** (illegalita) versus **galerie** (přijetí pravidel)

V naší zemi může jistý náznak ještě předrevolučního potenciálu graffiti poskytnout fenomén jako je Lennonova zeď v Praze. Tato byla od sedmdesátých let minulého století nazývána Zeď nářků. Na ní se objevovaly různé básničky, většinou milostné. Po smrti Johna Lennona v roce 1980 byl využit zaoblený kamenný prvek, který vyčníval ze zdi, jako jeho symbolický hrob. Lidé k němu nosili květiny a svíčky. Brzy se okolo na zdi začaly objevovat graffiti inspirované odkazem Johna Lennona a části textů písní skupiny Beatles. Zeď byla několikrát minulým režimem přebarvena a dokonce zakryta plakátovací plochou. Pokaždé, když byly malby po nařízení státními orgány přetřeny, brzy se zeď opět naplnila novými nápisy. V současné době zeď představuje symbol svobodných ideálů a stala se turistickou atrakcí. Zeď vlastní maltézští rytíři, kterými bylo kreslení graffiti schváleno.

Po roce 1989 se však začaly objevovat nápisy na fasádách domů, na jízdnicích soupravách ČD a na zastávkách městské hromadné dopravy. Zprvu se jednalo o občasný výskyt graffiti, které tvořili jednotlivci. Poté, co se sprejeři začali slučovat do skupin a tím se zvýšilo množství nápisů v ulicích, začala se o tento negativní jev zajímat i naše veřejnost.

¹ Internetové stránky www.cs.wikipedia.org

Sprejerstvím se zabývají většinou chlapci, nebo mladí dospívající muži. Subkultura graffiti je pro ně jedna z možností, která si vytvořit svou identitu při dospívání dítěte v muže. Proto je důležitá ilegalita celé činnosti, přítomnost nebezpečí a strachu, překonání překážek jako jsou oplocení, ostraha, kamery a nutnost prokázat odolnost, statečnost a schopnost. Příslušnost mužů ke graffiti subkultuře zvyšuje prestiž u děvčat. Samotné dívky tvořící graffiti jsou spíše výjimkou a jejich přítomnost spíše odporuje pojetí graffiti jako mužské iniciace.

Ze sociologického pohledu nehraje hlavní roli revolta, ale spíše podvědomý protest a potřeba se socializovat v prostředí města, v prostředí výrazně anonymním a sterilním. Dotazovaní sprejeři často vypovídají, že si „berou zpět městský prostor“. Subkultura vzniká v podvědomé opozici vůči nadřazeným složkám, ke kterým patří rodiče, škola a stát. Do těchto mechanismů těchto složek jako mladí nemají přístup ani možnost kontroly, jsou pouze jejich předmětem. V subkultuře mohou tvořit vlastní pravidla a mají přiměřený vliv na dění.

Mužský archetyp lovce vede boj s tvrdou džunglí symbolizovanou systémem města, kde sice nemůže získat skutečnou moc, ale veřejné prostory se stávají výstavou dosažených vítězství v podobě graffiti. Kultura protestu se tedy projevuje až v moderní společnosti jako prostředek sociální integrace a adaptace.

Věkově se sprejeři řadí do kategorie 15-25 let. V naprosté většině poslouchají hudební styl hip hop. Tato hudba vznikla spojením mixovaných rytmů a veršů, které do nich vkládá rapper. K tomuto hudebnímu stylu patří volné kalhoty nebo tepláky, mikiny s kapucí a čepice s rovným kšiltem, většinou otočeným do strany nebo do týla. Dalším prvkem, který se prolíná s hip hopen je graffiti a skateboarding.

Hlavní motivací sprejerů je odlišit se od ostatních, prožít dobrodružství spojené s nebezpečím, napětím. Důležité je u nich ukázat odvahu a pro mnohé je sprejerství východiskem z nudy. Velkou roli má také potřeba sdružení se ve skupině vrstevníků. Vzniklé skupiny poté mezi sebou soupeří, mají rozdělené rajony – části města.

Jejich činnost je organizovaná, dělí se na starší, zkušené writery, kteří tvoří nápisy, mladší od nich sbírají zkušenosti, v začátcích plní roli hlídače. Více ceněné jsou nápisy vytvořené na dobře viditelných místech, cení se nápisy na střežených objektech, dobře hodnoceny jsou nápisy na vlakových soupravách, které potom můžou vidět skupiny i ve vzdálených městech. Je známo, že po vytvoření nápisu na vlaku autor dopředu informuje skupiny, které sídlí v místech kudy vlak projede, tak, aby si nově vytvořené dílo mohli všichni prohlédnout. Tím si skupina získává respekt před ostatními. Potřeba někam patřit svede jedince z nefunkčních rodin právě do těchto skupin, kde jsou tito schopni posprejovat novou fasádu domu jen aby před takovou skupinou obstáli.

Na internetu lze nalézt mnoho stránek a odkazů na skupiny sprejerů, včetně návodů pro začátečníky, jak mají postupovat při sprejování a jak se jistit, aby při tomto nebyli chyceni policií. Pro zajímavost uvedu návod sprejera vystupujícího pod jménem JUST, na stránkách graffiti-crew.mypage.cz. Návod ponechám v přesném znění, i s pravopisnými chybami autora.

RADY PRO TOY (ZAČÁTEČNÍKY)

- 1) Nedržte sprej blízko a nebo dlouho u zdi nebo vám budou téct barvy.
- 2) Když jdete sprejovat, tak si sebou neberte blackbook, mohli by vás zatknout.
- 3) Piece si udělejte jak velkej chcete, ale vždy se ujistěte, že máte dost peněz na barvy.
- 4) Nikdy někomu nic nepřesprejujte, pokud to není amatér, a nebo to není přecmáraný tagama, ať nemáte problémy s cizími lidmi.
- 5) Když nebudete vědět, co se zbytkem spreje, tak si ho schovejte, tagujte, a nebo si vzkoušejte plamenomet.
- 6) Když posprejujete nějaké auto spraví vám to na cestách dobrou náladu.
- 7) Své piece dělejte jedinečné, jako svou DNA, ať vám pak někdo neřekne, že kopírujete styly.
- 8) Chodte spíše po večerech, protože přes den chodí více lidí, a nikdy nevíte, kdo na vás zavolá policii.
- 9) Než půjdete sprejovat, je dobré vykonat potřebu, aby se vám pak lépe běhalo.

- 10) Jestli chcete, aby ve spreji necinkali kuličky, tak si zespoda spreje dejte silný magnet.
- 11) Je dobré si obhlédnout místo, kde budete sprejovat, abyste měly únikový plán, kdyby vás někdo honil, a také se rohlédněte, jestli kolem nejsou kamery.
- 12) Je dobré nosit tmavší a starší oblečení, aby si vás lidé moc nevšíмали a abyste neměly nové oblečení od barev.
- 13) Můžete si také před akcí dát energický nápoj, ať vás trochu povzbudí.
- 14) Vemte si dobrou, a hlavně rychlou obuv.
- 15) Dobré je, když vás jde víc, a jeden nebo víc jich dává pozor.
- 16) Cany je dobré nosit v igelitové tašce, lépe se s nimi běhá, a kdyby něco, tak je můžete v pohodě zahodit. (Can, dóza s barvou ve spreji. Pozn. autora)
- 17) Všechno dělejte s rukavicema, kvůli otiskům, a kvůli tomu, aby jste nebyly špinaví.
- 18) Buďte hlavně potichu, a nehrajte si na hrdinu.
- 19) Když jdete nikam dělat něco velkého a jste sami, tak se hodně koukejte, jestli někdo nejde.
- 20) Když malujete s pomací sketche, tak dávejte pozor, abyste ho tam nestratily, hodně lidí to může lehce zneužít.
- 21) Když se vás někdo zeptá, co tam děláte, tak mu řekněte, že sprejujete legálně, a kdyby po vás chtěli povolení, tak radši odejděte, a práci dodělejte jindy.
- 22) Cany nezhazujte u stěny, ani poblíž, protože se takhle lépe zbavíte důkazů.
- 23) Pokud si to budete chtít vyfotit svou práci v noci, tak dávejte pozor na blesk z foťáku.
- 24) Jestli budete mít ve foťáku fotky z ilegálních akcí, tak dávejte pozor, aby toho nikdo nezneužil.
- 25) Jestli vás překvapí policie, tak se pokuste utéct, a pokud to jde, tak sebou vemte i tašku se spreji (kvůli otiskům prstů).
- 26) Dobře se naučte svoje práva, pro případ, kdyby vás chytli, aby je nemohli použít oni proti vám.

Sprejerstvím se zabývá mládež v průměru do maximálně 25 let věku, dosažené vzdělání a materiální zázemí nemají velký vliv. Sprejerstvím se věnují jak inteligentní, tak ve škole průměrní chlapci z dobře situovaných rodin, tak i chlapci z nefunkčních rodin. Společnými znaky všech je snaha vyniknout, zahnat nudu a zažít vzrušení. Velký respekt před ostatními získá ten, kdo na poslední chvíli uteče před hlídkou policie.

Každý sprejer si volí své jméno, pseudonym, které se stává načas jeho znakem. Na jak dlouhý čas, to záleží na tom, kdy jej dopadne policie. Poté, pokud chce pokračovat ve své činnosti dále, musí svůj tag změnit a pracovat pod novým, tajným jménem. Jedná se krátká slova nebo zkratky (např. NPK), často anglicky znějící slova (Andy), slova bez původního významu (Chlowe), nebo slovo s číslicí odkazující na newyorskou tradici Taki183 (Sly158). Pokud vytvoří sprejeři seskupení, volí také společné jméno, mnohdy složené z počátečních písmen prvních členů skupiny. Textovým obsahem může být i verš nebo slovní hříčka. Vedle stylu písma bývá předmětem nebo doplňkem znaku obraz, logo, nebo karikatura.

Grafická úroveň graffiti je na různé úrovni. Od čmáranic, které hyzdí fasády domů ve městech, po skutečně zdařilá grafická díla, která jsou umístována na různých podjezdech, opěrných zdech a na vyhrazených legálních plochách.

Názor veřejnosti na sprejerství se také různí. Většina populace je považuje za vandalismus, avšak velká část převážně z řad mladých lidí pokládá graffiti za svébytné umění subkultur všech světových metropolí. Setkávám se i s otázkou, co je a co naopak není akceptovatelné v rámci veřejného prostoru? Příkladem mohou být velké reklamní plochy, které jsou velmi často nevkusné s nízkou grafickou i obsahovou úrovní. Dle zastánců sprejování je graffiti akt mladých lidí, kteří se snaží vepsat či vyrýt sama sebe do veřejného prostoru. Sprejeři tedy svými výtvary vyjadřují svůj názor, jejich prvotním záměrem není ničit, ale vyjadřovat uměleckou formou vlastní osobnost v rámci světa okolo nás.

Veřejnost se však většinou setkává s nápisy, značkami, kterými si skupina označuje svoje teritorium. Nacházíme je u vchodů do domů, na dopravních značkách, popelnicích a čekárnách, což veřejnost pobuřuje a obrací její hněv proti autorům těchto děl.

V mnoha případech se jedná o jedince, kterým opravdu nejde o umělecký dojem a snaží se „něco“ postříkat, tak aby zažil vzrušení při páchání zakázané činnosti. Rodiče sprejerů většinou o jejich aktivitách neví, dovídají se o nich až poté, co je jejich potomek dopaden policií. Toto je způsobeno také tím, že sprejeři pracují v anonymitě, o své činnosti nemluví se spolužáky, ani se sourozenci a dalšími blízkými osobami. Lidem v jejich okolí by však měly napovědět výše uvedené průvodní jevy, jako je změna oblékání a časté kreslení návrhů graffiti například ve školním sešitě nebo doma ve svém pokoji. Při zaznamenání těchto signálů by již rodiče měli zpozornět a více se zajímat, jak jejich dítě tráví volný čas.

K poškozeným touto činností se řadí zejména města a obce, neboť terčem napadení jsou většinou veřejná místa. Města na ochranu před sprejerstvím a na odstraňování nápisů vynakládají stále větší částky, za informace vedoucí k dopadení sprejerů nabízejí dokonce finanční odměny.

Veřejnost samozřejmě na díla sprejerů reaguje negativně a většinou na dopadení pachatelů spolupracuje jak s městem, tak s policií. Ještě hůře však lidé reagují poté co zjistí, že byl poničen jejich soukromý majetek. Může se jednat o vrata od garáže, zeď u domu, nejvíce však postihne posprejování osobního vozidla nebo postříkání nové fasády domu. Zde se jedná o vysoké škody a jejich odstranění je složité a nákladné.

Na závěr této kapitoly uvedu pro lepší porozumění několik termínů z prostředí graffiti:

BOMB - rychle udělané graffiti

CAP - tryska na sprej (fat cap dělá širokou stopu, outline cap tenkou)

CAN - plechovka spreje s barvou

CREW - skupina 2 a více writerů

END TO END - pomalovaný vagon

FRESH - nováček mezi profíky

GRAFFITI - pochází z italštiny a znamená nápis

GURU - učitel

CHARACTER - nakreslená postava

JAM - setkání writerů
PANEL - graffiti pod okny vagonů
PIECE - jedna graffiti práce
PRODUCTION - graffiti která na sebe navazují
SKETCH - náčrt, skica..
TAG - jednoduchý podpis writera
TOY - amatér, začátečník
WHOLE CAR - je piece přes celý vagon včetně oken
WHOLE TRAIN - je zabarvená celá souprava nebo vlak
WRITER - sprejer
XEROXBOY - to je sprejer, který napodobuje styl druhých
ZBOMBIT NĚCO - udělat někde piece nebo tag
MÁSELNICE - crew nebo writer známý tím, že svede nebo dělá pouze tagy
SÝROVNICE - crew nebo writer známý tím, že dělá jenom legální zdi

1.7 Vliv hromadného chování na jedince

Člověk je tvor společenský, z toho důvodu se od nepaměti sdružuje do menších či větších skupin. Od narození jsme členy nějaké skupiny. Nejprve v rodině, poté ve škole a v práci. Sami si pak vybíráme skupiny, do kterých bychom chtěli patřit a s kterými budeme sdílet společné zájmy a trávit svůj volný čas. V útlém věku je to rodina, která nás správně nasměruje podle našich zájmů a dispozic do té správné skupiny. Může se jednat o výtvarný, pěvecký, nebo sportovní kroužek, který naplní naše potřeby a zájmy. Správně zvolená zájmová činnost, při dobrém vedení může povznést náš umělecký nebo sportovní talent až na profesionální úroveň.

Bohužel v případě nefungující nebo neúplné rodiny, se v mnoha případech stává, že dítě trpí nedostatkem lásky, jistoty a respektu. Jestliže se rodiče nezajímají jak dítě tráví svůj volný čas, dítěti nezbývá, než hledat tyto hodnoty hledat jinde. Většinou se ocitá na ulici

a tady se brzy spojí s partou vrstevníků, která jel lehce svede na scestí. Zde hraje hlavní roli právě hromadné chování členů party, která má velký vliv na další chování jedince.

Po prvním kontaktu s partou si ostatní členové nově příchozího oťukávají a zjišťují jeho kvality. Tento jedinec je nyní schopen cíleného jednání, které má za cíl získat u ostatních respekt. Konkrétně se budu zabývat skupinou sprejerů, nazývanou crew, a jejími členy, tedy writery. Po příchodu do crew je nováček nazýván toy. Tento ve skupině plní podřadné úkoly, jako je hlídání zkušených writerů při práci a hlášení případného nebezpečí. Pod vlivem ostatních členů skupiny si začne oblékat pouze oblečení, které nosí writeři, poslouchá především hudbu ve stylu hip hop. V té době by si již rodiče, nebo pedagog měli všimnout velkých změn v zevnějšku i v chování jedince. Ten si ve volných chvílích, pokud není s partou většinou kreslí návrhy – sketch svých budoucích výtvorů. K tomuto využívá i dobu vyučování ve třídě, což je na úkor pozornosti a tím i na úkor prospěchu. Dalším negativním prvkem je ve většině takových skupin kouření marihuany, spojené se sháněním finančních prostředků na tuto drogu.

Později již zapadá do party, se kterou se účastní sprejování veřejných prostranství a tím páchání trestné činnosti. Opět pod vlivem ostatních již s touto činností nechce skončit, svému nejbližšímu okolí tvrdí, že nikdy nemůže zradit svou crew, které musí být věrný. Vzhledem k tomu, že spreje nejsou levnou záležitostí (jejich cena se řídí podle odstínu, kvality barvy a samozřejmosti podle velikosti obsahu . Cena spreje se pohybuje od 70 - 500 Kč), na jejich nákup je potřeba získávat stále více peněz. Pokud se nedostávají, je zde opět cesta k páchání další trestné činnosti.

1.8 Dílčí závěr

Sprejerství je jednou z mnoha forem trestné činnosti mládeže. Dle uvedených poznatků však sprejerství souvisí s ostatními druhy trestné činnosti. K podnětům které dítě přivedou do řad sprejerů patří nuda, touha po vzrušení a vliv ostatních členů skupiny.

Výše uvedené skutečnosti nasvědčují, že chování ostatní lidí ve skupinách má na jednotlivce významný vliv. Jedinec je na základě vlivu hromadného chování schopen zcela změnit svou podobu a dosavadní způsob života. Proto, aby se zařadil mezi ostatní je ochoten dopouštět se trestné činnosti s rizikem přistižení a možných následků.

2. Prevence trestné činnosti mladistvých

2.1 Prevence pomocí kamerových systémů

Města v naší republice zaznamenala v posledních letech značný nárůst škod, páchaný mladistvými osobami. Jedná se převážně o vandalství, jako je ničení veřejně prospěšných zařízení, jako jsou telefonní budky, autobusové čekárny, dopravní značky a veřejná zeleň. K tomuto výčtu patří také posprejování fasád domů, zdí a dopravních prostředků. Jako účinnou, i když vcelku nákladnou prevenci používají větší města kamerový systém. Značně drahé je pořízení takového systému, nemálo nákladná je potom i jeho údržba. Ochrana pomocí kamerového systému se však vyplatí.

Například v Brně jsou v chodu kamerové systémy Policie České republiky, Městské policie a Dopravního podniku města Brno. Tyto systémy jsou navzájem propojeny a policisté je mohou všechny využívat ke své práci. Již v mnoha případech se podařilo díky kamerovému systému zadržet pachatele nejen vandalství, ale také pachatele krádeží a loupežných přepadení. Systém pomáhá také při objasňování dopravních nehod.

Policie ČR ovládá kamerový systém z Operačního střediska. Pokud je zachycen obsluhou kamer například pachatel loupežného přepadení, policista naviguje hlídky směrem k pachateli. Jestliže je pachatel na pohybu, policista jej sleduje právě pomocí propojeného systému a podle pohybu pachatele přepíná jednotlivé kamery a stále jej sleduje, dokud jej na místě nedopadne hlídka. Některé kamery jsou zřetelně viditelné a lidé o nich ví, mnoho kamer je však skrytých, kdy je potenciální pachatelé tuší, ale nemají jistotu, zda jsou sledováni. Uvědomují si však, že pořízené záznamy poslouží jako důkazní materiál při trestním řízení, což je většinou odradí od protiprávního jednání.

Kamerový systém se tedy velmi dobře osvědčil jako prevence proti páčání trestné činnosti a je známo, že se o tento druh prevence zajímá mnoho i menších měst. Bohužel v současné době se jen těžko shání finanční prostředky na jeho pořízení, budeme doufat, že se situacelepší.

2.2 Odstranění škod vlastní prací, zveřejnění jmen pachatelů

Kriminalita mládeže a zejména vandalství je problém, k jehož možnému řešení existuje několik způsobů, které je možno rozdělit na dvě základní kategorie. Způsob řešení takzvaně po dobrém a v druhé řadě po zlém, tedy na prvním místě prevence, a to už na začátku školní docházky a na druhém, pokud už ke sprejerství došlo, přiměřené sankce za toto jednání. Prevence, jak jsem výše uvedl, by měla začít s nástupem do školy. Spočívá zejména se seznámením dětí s tímto jednáním, kdy by si děti měly vypěstovat kladný vztah k majetku, ať společném nebo soukromém a také by si měly uvědomit, že posprejováním mohou způsobit velké škody na tomto majetku. V rámci této prevence by měla být zahrnuta i další problematika, jako je ničení veřejných zařízení, poškozování zeleně a mnoho dalších problémů. Jak jsem zjistil, děti si dobře uvědomují že způsobily škodu například polámáním lavičky v parku, ale to, že posprejovali novou zeď v tom samém parku jim jako škoda nepřijde, neboť zeď dle nich vlastně nezničily, ta stojí dál.

Pokud již k posprejování nějakého majetku došlo a pachatel byl usvědčen, přichází na řadu postih za toto jednání. Zde se nabízí finanční náhrada způsobené škody, kterou však bohužel uhradí ve většině případů rodiče sprejera, který ještě není výdělečně činný. Z výchovného hlediska se jako lepší řešení jeví odstranění nápisů vlastní prací pachatele, který před očima ostatních občanů, a fakticky i dalších sprejerů pracně odstraňuje jím vytvořený nápis. Pro ostatní sprejery toto může mít samozřejmě preventivní, odstrašující účinek. Také je důležité, že viník si při nakupování nové barvy uvědomí nákladnost a poté při práci náročnost odstraňování podobných výtvorů.

Další možností prevence je zveřejnění jmen pachatelů, kdy však nelze působit na všechny, neboť dle zákona 218/2003 Sb, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže nelze zveřejňovat jména osob mladších 18 let. Jistě by byla varováním hrozba, že na vývěsce nebo v periodiku Městského nebo Obecního úřadu budou zveřejněna jména pachatelů, kteří v parku polámali stromky, nebo kteří posprejovali fasádu na místním kulturním domě.

Například město Jihlava se problémem sprejerství zabývá již několik let. Vedení města Jihlavy usiluje o potlačení sprejerství, od roku 2007 uplatňuje opatření, která by měla vést k omezení tohoto patologického jevu. Jedním z několika přijatých opatření je právě zveřejňování jmen osob, které byly pravomocně odsouzeny za sprejerství. V lednu 2008 město zveřejnilo jména šesti lidí, kteří byli odsouzeni v předchozím roce, v dalším roce zveřejňuje dalších třináct jmen osob pravomocně odsouzených v roce 2008. V roce 2009 to byla už pouze dvě jména. Údaje dostávají k dispozici média, město je zveřejňuje na svém webu a radničních novinách. Jak jsem uvedl výše, město může zveřejňovat pouze jména sprejerů starších osmnácti let, i když se jich značná část rekrutuje právě z osob mladších osmnácti let. Smysl zveřejňování jmen je ve vytvoření společenského tlaku na konkrétní osoby páchající tuto trestnou činnost. V mnoha případech se stává, že o sprejerství často nevědí ani rodiče, příbuzní a sousedé těchto pachatelů. Podle sdělení jednoho ze sprejerů je zveřejňování jmen účinné, někteří z nich se zveřejnění opravdu obávají.¹

V březnu 2007 vznikla v Jihlavě pracovní skupina zabývající se bojem s tímto jevem. Skupina je složená ze zástupců soudu, státního zastupitelství, Policie ČR, městské policie, probační a mediační služby, zástupců školy, církve a města. Zveřejňování jmen odsouzených sprejerů není jediným prostředkem města v potlačování tohoto nešvaru. Nadále zde platí odměna 5 tisíc korun za informaci, která vede k dopadení sprejera, stále je možné čerpat finanční prostředky na odstranění nápisů ze sprejery poškozených ploch jak pro fyzické tak i právnické osoby z fondu pro opravy domů města Jihlavy.

¹ Internetové stránky www.jihlava.cz/jmena-odsouzenych-za-sprejerstvi/d-474871/query=sprejerstvi

Připravuje se i úprava mechanismu fondu, která by motivovala majitele nemovitostí k rychlejšímu odstraňování škod na jejich fasádách. Město má i další opatření, o kterém jsem již psal. Městská policie využívá městský kamerový systém a jako novinku mobilní kameru, kterou umísťuje dle potřeby do exponovaných míst. Město se připojuje k náhradě škody v rámci soudních řízení včetně exekucí v případě vymáhání dlužných částek, při mimosoudním vyrovnání bude probační a mediační služba trvat na odstranění sprejerských výtvarů samotnými pachateli či na finančním odškodnění poškozeného, sprejeři odsouzení k veřejně prospěšným pracím budou probační a mediační službou zařazováni k výkonu těchto prací výhradně pod dozorem městské policie. V podobném duchu bojují se sprejerstvím i ostatní města v České republice.

2.3 Využití zájmových činností mládeže

Sprejerství je antisociální chování, které úzce souvisí s dalšími patologickými jevy, jako jsou krádeže, loupeže a vandalství. Dle mého názoru je optimálním řešením včasná a kvalitní prevence. Je důležité v podvědomí mládeže vypěstovat úctu k vytvořeným hodnotám, dále je potřeba vytvořit hodnotné programy a akce v rámci boje proti nudě mládeže. Základem je spolupráce mezi rodiči a pedagogem, který by si měl neustále zdokonalovat komunikační dovednosti jak s rodiči, tak s žákem. Správný pedagog podporuje u dítěte posilování sebevědomí, sebeúcty, vzájemné úcty, pomáhá mu při řešení konfliktů a překonávání překážek.

Mladí lidé mají mnoho zájmů, pokud ale nemají možnost uplatnit své zájmy a svůj talent, stává se, že tráví svůj volný čas v nevhodném prostředí ve společnosti skupin, které se zabývají trestnou činností. Otázka kvalitního trávení volného času mládeže se netýká pouze samotné mládeže, ale i těch, kteří ji vychovávají. Mohou to být rodiče, starší sourozenci, učitelé a vychovatelé, nebo vedoucí zájmových kroužků. Jejich příklad má na děti a mládež významný vliv. Smysluplné využívání volného času mládeží je základním prvkem prevence proti asociálnímu chování mládeže.

Prvními na této náročné cestě výchovy jsou rodiče, kteří nejdříve zjistí, jaké jsou záliby a předpoklady dítěte. Podle zjištěných skutečností mohou přihlásit svoje dítě do zájmového kroužku, kde se již setkává s vrstevníky, kteří mají stejné zájmy, kde může najít nové přátele a kde může plně rozvinout svůj talent.

Pokud ovšem zájmy a talent jedince zůstanou bez povšimnutí, dítě je necháno bez dozoru, přichází nuda. Dítě přichází na ulici, kde hledá možnosti, jak se nudy zabavit. Ve větších městech jsou nejen pro tyto děti zřizovány nízkoprahové kluby. Nízkoprahový klub neboli nízkoprahové zařízení pro děti a mládež je chráněným místem, kde mohou mladí lidé najít nejen podporu a odbornou pomoc, ale také zábavu a prostor pro vlastní aktivity. Pro setrvání v klubu není potřeba registrace ani zaplacená vstupenka. Stačí jen přijít a strávit čas ve společnosti vrstevníků.

Tyto kluby jsou určeny dětem a mládeži, které tráví svůj volný čas touláním na ulici a v různých partách. Navštěvovat je mohou všichni, nedělají se zde rozdíly mezi dětmi. Kluby jsou v podstatě volnočasovou alternativou k různým zájmovým kroužkům a jiným organizovaným aktivitám, navíc ale poskytují poradenství a sociální servis. Přístup do nízkoprahových klubů není omezen zájmem ani časem příchodu či odchodu, návštěvníci mají svobodu volby, a to jak při pohybu v prostoru klubu, tak v chování i ve volbě vykonávaných činností.

Nízkoprahové kluby mladým nabízejí mnoho programů a vybavení. Záleží na vybavení klubu, může to být poslech hudby, promítání filmů, stolní fotbal, stolní tenis nebo kulečnick. Některé kluby jsou vybaveny zkušebnou s hudebními nástroji pro začínající kapely nebo výtvarnou dílnu s hrnčířským kruhem.

Zásadní význam klubů je ovšem v jejich poradenské a preventivní činnosti. Je zde umožněno dětem a mládeži popovídat si, nebo se mohou svěřit se svými problémy, které mohou za pomoci pracovníků vyřešit. Vytvářejí pro děti chráněný prostor, v němž dospívající najde svoje místo, což je přesně to, co v mnohdy nebezpečných velkoměstech a na anonymních sídlištích chybí.

Mládež je během pobytu v klubech chráněna a zároveň je pod dohledem zkušených a pro tento účel školených pracovníků. V každém klubu samozřejmě platí přesná pravidla, která kromě jiných zakazují užívání alkoholických nápojů, drog, násilí nebo šikanu.

Dalším zařízením pro využití volného času mládeže jsou skateparky a plochy vyhrazené pro legální sprejování. Zde se graffiti mohou tvořit i v rámci soutěží. Jedním z kladů je, že mládež, která se skateboardingem zabývá, se přemístí do prostoru skateparku a neprovozuje svůj sport na ulicích, kde je vždy nebezpečí srážky s chodcem, nebo s motorovým vozidlem. Navíc se potlačí i další průvodní jev skateboardingu, což je popisování zdí v okolí.

3.3 Dílčí závěr

Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že pokud je dítě svými zájmy plně zaměstnáno, je z velké části eliminováno nebezpečí vyhledávání závadových aktivit. Nejvhodnější prevence spočívá ve správné výchově a ve spolupráci rodiny a školy, společně s kontrolou dítěte a včasnou reakcí v případě prvních signálů změn v jeho chování. Je tedy důležité využít přirozených zájmů a nadání dětí, tyto správně motivovat, aby se sami aktivně a dobrovolně účastnili na smysluplném využití svého volného času.

3. Práce v terénu

3.1 Situace a výskyt kriminality mládeže v daném regionu

Sprejerství se na okrese Znojmo, tak jak i v jiných částech republiky začalo rozšiřovat po roce 1989. Největší výskyt sprejerství je zaznamenáván na území města Znojma, jakožto největšího města okresu. Jedná se o starobylé město z množstvím památek, které byly zejména v historické části oblíbeným cílem sprejerů, značné škody také způsobovaly kresby na fasádách domů. Město začalo mimo jiné preventivní programy vytvářet také programy, zaměřené přímo na mládež, která se zabývá sprejerstvím a s ním spojenými zájmy. Je o skateparky a freezóny, zvané také legály, což jsou prostory, kde mohou mladí graffiti tvořit legálně. Ve Znojmě počet zaznamenaných případů postupně stoupal, největší výskyt byl zaznamenán v letech 2008 a 2009. Poté jejich počet klesl a v letošním roce do konce února byly zatím evidovány 3 případy. Pro lepší přehled přikládám tabulku.

Tabulka 2 Vývoj trestné činnosti – sprejerství ve městě Znojmě

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Počet případů	9	24	24	8	3

Znojmo v rámci prevence kriminality klade velký důraz na rozšíření nabídky volnočasových aktivit. V současné době je mládeži k dispozici nová streetová plocha se skateboardovou překážkou Pool na ulici Holandská. Město na ni získalo osm set tisíc korun z dotačního programu ministerstva vnitra. V její blízkosti je od minulého roku i legální plocha pro graffiti. Takzvaných legálů je ve městě celkem asi tisíc metrů čtverečních. Plochy jsou označeny nápisy FREE ZONE. Úmyslem města je tedy nabídnout mladým lidem legální alternativu graffiti a současně snížit riziko poškozování soukromého majetku a veřejných prostranství.

Pracuji u Policie České republiky, z toho většinu času na Obvodním oddělení, kde jsem byl později zařazen v pracovní skupině Majetek pod Skupinou kriminální policie a vyšetřování Znojmo. Zde jsme se zabývali šetřením majetkové trestné činnosti, jako jsou krádeže, krádeže vloupáním, a poškozování cizí věci. Poslední tři roky jsem zařazen na Operačním středisku Krajské správy PČR v Brně. Během vyšetřování majetkové trestné činnosti jsem se zabýval převážně trestnou činností mládeže. V rámci šetření trestné činnosti mládeže se stále často setkávám s případy sprejerství. Před odchodem na Operační středisko jsem pracoval převážně na území Obvodního oddělení Hrušovany nad Jevišovkou. Pod tento obvod spadá město Hrušovany nad Jevišovkou s 3 191 obyvateli a dalších 18 obcí. Tak jako ostatní města v naší republice, musí i zde čelit poškozování majetku ze strany sprejerů.

Při zjišťování pachatelů této specifické trestné činnosti je třeba vžít se do myšlení pachatelů a pochopit důvody, které je vedou ke sprejování. Tento negativní jev mě začal stále více zajímat a kromě objasňování již spáchaných činů jsem se začal zabývat především prevencí. Později jsem se jako manažer prevence kriminality pro město Hrušovany nad Jevišovkou zapojil do programu Boj proti nudě mladistvých, kde jsme se pokusili pomocí motivačního programu vzbudit zájem mládeže a tím snížit kriminalitu v daném regionu.

V roce 2006 byl v Hrušovanech nad Jevišovkou zaznamenán výskyt a poté velký nárůst kriminality mládeže, kdy se nejvíce projevil problém sprejerství a vandalismu. Mládež se zdržovala na veřejných místech, jako jsou náměstí, tržnice, autobusové zastávky a místní parky, zde pak docházelo k ničení vybavení těchto objektů. V tomto roce byl zjištěn náhlý vzestup sprejerství, neboť předešlé dva roky nebyl evidován ani jeden případ. V roce 2006 bylo evidováno 14 případů, přičemž každý případ byl sérií, nejednalo se jeden nápis, ale pachatelé šli městem a po cestě popsali objekty, které jim stály v cestě. Pro lepší představu nyní uvedu, jak tyto akce sprejerů vypadaly, přepis zprávy z policejního vyšetřování, kde z důvodu ochrany osobních dat neuvádím jména poškozených. V níže uvedeném případě šla skupina sprejerů ze zábavy v obci Litobratřice do Hrušovan nad Jevišovkou, kdy po cestě popisovali různé objekty.

Skutek: V době od 14:00 hod. dne 22.04.2006 do 14:00 hod. dne 23.04.2006 postříkali neznámí pachatelé pomocí žlutého, oranžového, modrého a černého spreje:

- 1.) telefonní budku v obci Litobratřice, plastový rozvaděč telefonních linek v obci Litobratřice, plastový rozvaděč telefonních linek u silnice druhé třídy č. II/415 v k.ú. Hrušovany n. Jev. a plastová dvířka telefonního rozvaděče v areálu městské tržnice na nám. Míru v Hrušovanech n. Jev, vše ku škodě Telefónica O2 Czech Republic a.s., čímž uvedená společnost způsobili škodu ve výši 1.628,-- Kč;
- 2.) plastová dvířka el. rozvaděče na sloupu č. 130 v obci Litobratřice, plechové dveře na transformátoru v obci Litobratřice, kovovou bránu rozvodny el. energie na ulici Litobratřická v Hrušovanech n. Jev. ku škodě E.ON ČR a. s., čímž uvedená společnost způsobili škodu ve výši 2.000,-- Kč;
- 3.) zeď a plechová dvířka HUP na domě čp. 12 v obci Litobratřice ku škodě XY, jemuž tak způsobili škodu ve výši 174,-- Kč;
- 4.) zeď na domě čp. 101 v obci Litobratřice ku škodě XY, jíž tak způsobili škodu ve výši 1.000,-- Kč;
- 5.) zeď místního hřbitova a kovový kontejner u místního hřbitova v obci Litobratřice, zeď dvora bývalé Základní školy v obci Litobratřice, 2 skleněné výplně obecní vývěsky před budovou bývalé Základní školy v obci Litobratřice, polykarbonové stěny a dřevěnou lavičku autobusové zastávky v obci Litobratřice ku škodě Obce Litobratřice, čímž uvedenému subjektu způsobili škodu ve výši 30.000,-- Kč;
- 6.) přenosné svislé dopravní značení - uzavírka silnice č. 415 na obou koncích obce Litobratřice ku škodě COLAS CS a.s., čímž uvedená společnost způsobili škodu ve výši 321,-- Kč;
- 7.) stavbu betonového tělesa mostu č. 415/006 v kú obce Litobratřice ku škodě XY, čímž jmenovanému způsobili škodu ve výši 7.000,-- Kč;

8.) svislou dopravní značku „směrová tabule“ s nápisem Břežany v obci Litobratřice, svislou dopravní značku dvojitá zatáčka, první vlevo a svislou dopravní značku vodící tabule v kú obce Hrušovany n. J., 4 kusy svislých dopravních značek vodící tabule v kú Hrušovany n. J., svislou dopravní značku křižovatka s vyznačením hlavní silnice v kú Hrušovany n. J., svislou dopravní značku dvojitá zatáčka, první vlevo v kú Hrušovany n. J. a kovová svodidla v kú Hrušovany n. J. ku škodě SÚS JmK Znojmo, čímž uvedené organizaci způsobili škodu ve výši 1.902,50 Kč;

9.) plechový poutač fy. KOVOVÝROBA Křivánek v kú Hrušovany n. J. ku škodě XY, čímž jmenovanému způsobili škodu ve výši 113,-- Kč;

10.) zděný sloupek na oplocení areálu LAC v Hrušovanech n. J., čímž XY způsobili škodu ve výši 234,-- Kč;

11.) plastový poutač LAC v Hrušovanech n. J. ku škodě LAC s.r.o., čímž uvedené společnosti způsobili škodu ve výši 130,-- Kč;

12.) plechový poutač na oplocení areálu LAC v Hrušovanech n. Jev. ku škodě firmy STEMAK s. r. o. Znojmo, čímž uvedené firmě způsobili škodu ve výši 240,-- Kč;

13.) 2 plastové poutače na areálu fy. Ing. Králík v Hrušovanech n. J., ku škodě XY, jemuž tak způsobili škodu ve výši 103,-- Kč;

14.) 3 ks plechových dvířek rozvodu elektřiny na sloupu na ulici Litobratřická v Hrušovanech n. J. ku škodě firma Abro líheň s. r. o. Hrušovany n. Jev., jíž tak způsobili škodu ve výši 182,-- Kč;

15.) plechový poutač Kryté motokárové dráhy Pohořelice na ulici Litobratřická v Hrušovanech n. J. ku škodě Kvadros a. s., Brno, čímž uvedené firmě způsobili škodu ve výši 132,-- Kč;

16.) plechové oplocení a kovovou bránu areálu ZEVA v Hrušovanech n. J. ku škodě ZEVA s.r.o., čímž uvedené firmě způsobili škodu ve výši 1.040,-- Kč;

17.) kovovou bránu areálu AGROCENTRUM v Hrušovanech n. J. ku škodě XY, jemuž tak způsobili škodu ve výši 474,-- Kč;

18.) svislou dopravní značku vedlejší silnice na místní odbočce k části Pastviny v kú Hrušovany n. Jev., svislou dopravní značku zákaz vjezdu na ul. Litobratřická v Hrušovanech n. J., 2 kovové sloupy veřejného osvětlení na místní komunikaci k Základní škole v Hrušovanech n. J., zděný pilíř a budovu bývalého včelína v městském parku v Hrušovanech n. J., schodiště lékárny na ul. Nádražní v Hrušovanech n. J., kovovou dopravní značku „dodatková tabulka“ u Zdravotního střediska na ul. Nádražní v Hrušovanech n. Jev, plechová dvířka el. rozvaděče, a stěny městské tržnice na nám. Míru v Hrušovanech n. Jev, vše ku škodě Města Hrušovany n. J., čímž uvedenému subjektu způsobili celkovou škodu ve výši 14.779,-- Kč;

19.) budovu fotbalových kabin v městském parku v Hrušovanech n. J. ku škodě TJ Cukrovar Hrušovany, čímž uvedené organizaci způsobili škodu ve výši 861,- Kč;

20.) plechová dvířka rozvodny na budově stomatologické ordinace na ul. Zahradní v Hrušovanech n. Jev., čímž XY způsobili škodu ve výši 1.000,-- Kč a

21.) plastový reklamní poutač oční ordinace na zdi Zdravotního střediska na ul. Nádražní v Hrušovanech n. Jev., čímž XY způsobili škodu ve výši 1.020,-- Kč.

Na všech napadených objektech jsou stejné nápisy DONE, 7CX, THJ, WL5R.

Z výše uvedeného přepisu je zřejmé, že již dokumentace, zjišťování poškozených a výše škod je náročná činnost. Na základě místní znalosti a znalosti rukopisu a značek (tagů) sprejerů byli pachatelé ještě týž den zjištěni a usvědčeni.

Jejich trestná činnost však nadále pokračovala. Příčinou byla opět nuda mladistvých, potřeba vzrušení a posléze i vzdor. Po dopadení policí i se u některých jedinců jednalo o poškozování majetku takzvaně „na truc“. Jedním z hlavních důvodů této problematiky byl však chybějící prostor, kde by se mládež mohla scházet a trávit zde volný čas. V Hrušovanech nad Jevišovkou je fotbalový a volejbalový klub. Není zda žádné středisko pro volný čas mládeže, pro kulturní vyžití je zde jedna diskotéka. Z tohoto důvodu se mládež zdržovala v okolí náměstí, kde mezi chodci jezdila na skateboardech a v parcích kde docházelo k poškozování zeleně ze strany mládeže.

3.2 Zahájení programu prevence kriminality mládeže

Jak bylo výše uvedeno, jedním z hlavních důvodů zvýšené kriminality mládeže ve městě Hrušovany nad Jevišovkou byl chybějící prostor, kde by se mládež mohla scházet a trávit zde svůj volný čas. Z tohoto důvodu byl jsem jako zástupce zdejší součásti policie podal návrh na vybudování skateparku, jako místa vhodného k tomuto účelu. Jako vhodná lokalita k jeho umístění byl vytipován prostor v blízkosti nevyužívané kotelny Základní školy, která se nachází v blízkosti fotbalového a volejbalového hřiště, čímž se nabízela možnost začlenění skateparku do sportovního areálu města. V té době jsem již pracoval také jako manažer pro prevenci kriminality pro město Hrušovany nad Jevišovkou. Na financování výstavby skateparku jsme se rozhodli využít dotaci poskytovanou Ministerstvem vnitra ČR. Jedná se o preventivní program Partnerství – boj proti nudě mladistvých. Po vyřízení nezbytných žádostí a projektu skateparku jsme jako město byli zařazeni do programu a v roce 2007 nám byla poskytnuta dotace ve výši 800.000,-Kč. Protože hodnota skateparku je 1.000.000,-Kč, zbylou část, to je 200.000,-Kč financovalo město. Město také poskytlo budovu bývalé kotelny a její přilehlé okolí, kdy venku byly zbudovány různé překážky a vnitřní prostor kotelny byl využit pro vybudování takzvaného POOL – bazénu pro skateboarding. Během vyřizování žádosti o dotaci na zbudování skateparku se podařilo vytvořit skupinu z řad místní mládeže, která se podílela na přípravných pracích. Mládež nejdříve provedla úklid jak venkovních ploch, tak i vnitřních prostor haly, ve které byl později zbudován bazén. Poté mladí pomáhali pracovníkům firmy při budování samotných překážek.

3.3 Pozorování skupiny mladistvých, zabývajících se sprejerstvím

Poté, co se v roce 2006 prudce zvedl výskyt kriminality mládeže v rámci města Hrušovany nad Jevišovkou, začal jsem se o tento jev zajímat. Nejvíce vzrostly případy sprejerství. Kolem dvou mladíků ve věku 18 a 19 let, kteří již měli se sprejerstvím zkušenosti, postupně vznikla skupina sprejerů. Dva vůdčí členové Marek a Petr, již v minulosti vytvořili graffiti v Brně a také byly přistiženi policií. Poté, co začali sprejovat v Hrušovanech nad Jevišovkou, přidávali se k nim další mladíci, až vznikla skupinka třinácti mladíků, v průměrném věku 16-17 let. Tito mladíci poté sprejovali na objekty jak ve městě, tak v přilehlých obcích a samozřejmě v obcích a městech, kde někteří bydleli na internátech. Většina z nich se nechala strhnout příkladem vůdčích členů skupiny a sprejování prováděli jen z důvodu, aby stoupli v ceně ostatních členů.

3.4. Profil vytypovaných jedinců – členů skupiny

Níže uvedu profily některých nevýraznějších členů skupiny sprejerů, jejich věk, rodinné poměry a okolnosti, jak se ke sprejování dostali.

Marek, 19 let, pochází z úplné rodiny, oba rodiče jsou zaměstnaní, bydlí v rodinném domě, do svých patnácti let bezproblémový. Rodiče do zaměstnání dojíždí a po příjezdu domů nemají čas kontrolovat, co Marek dělá ve volném čase. Poté co nastoupil na Střední odborné učiliště v Brně, zde začal chodit za školu, toulal se po městě, začal se stýkat s partou a z touto začal sprejovat. Po roce a půl ukončil studium a byl několikrát přistižen policií při sprejování. Škody vzniklé posprejováním objektů platili Markovi rodiče, jejich domluvy se mýjely účinkem. Několikrát musel posprejované objekty čistit, přetírat, ale ani to jej neodradilo od dalšího sprejování. V jeho případě již docházelo k tomu, že poté, co byl policií řešen za svoje činy, v trestné činnosti opět pokračoval, aby dokázal, že jej nikdo nezlomí, měnil svoje značky (tagy) a zkoušel měnit styl písma. Poté, co jej policisté odhalí, svou činnost nezapírá, ke všemu se doznává. Na svá díla je

hrdý a svého jednání nelituje. Vzniklou škodu nesplácí, nepracuje, živí jej rodiče u kterých stále bydlí.

Martin, 18 let, žije pouze s matkou, která nezvládá jeho výchovu, pokud Martin spáchá trestnou činnost, matka se jej snaží omlouvat a chránit. Martin nemá žádné sourozence. Matka pracuje a vzniklé škody za něj splácí. Martin po ukončení základní školy nastoupil na střední školu, ze které utekl již v průběhu prvního ročníku, poté nastoupil na další, ze které také utekl. Ke sprejování se nechal strhnout Markem, poté, co s ním začal kamarádit. Poté, co byl jako pachatel sprejování zjištěn policií, svého jednání litoval a snažil se poškozené plochy očistit a vrátit do původního stavu. Uvádí, že si chce dodělat školu a žít slušným životem. Bohužel Marek má na něj silný vliv a Martin se několikrát ke sprejování vrátil.

Radek, 17 let, žije v úplné rodině v bytě s rodiči a dvěma sourozenci. Navštěvuje Střední odborné učiliště, kde dosahuje dobrých výsledků. Dosud byl bez problémů, avšak ve volném čase se seznámil s Markem a Martinem, kteří jej navedli ke sprejování. Radek si sprejování chtěl vyzkoušet a ukázat ostatním, že se nebojí. Ze začátku váhal, ale když se celá skupina účastnila sprejování a on měl jen hlídat, cítil se méněcenný. Překonal strach a snažil se vyrovnat ostatním členům. Poté, co byl při šetření odhalen, svého jednání litoval. Svoje nápisy vlastnoručně odstranil. Rodiče se o jeho činnosti dozvěděli až poté, co byl vyslýchán policií.

Roman, 17 let, vychováván pouze matkou, která jej porodila za svobodna, otce nikdy nepoznal. Bydlí bytě s matkou a se sestrou. Učí se oboru na Odborném učilišti, bez problémů. Volný čas tráví potulováním se po městě. Poté, co se seznámil s ostatními členy, dal se na sprejování, aby zapadl do party. Ke sprejování se vrací i poté, co byl policií zjištěn, neboť dle svých slov chce být věrný partě.

Jaromír, 16 let, žije s rodiči a dvěma sourozenci v rodinném domě, učí se na Středním odborném učilišti. Oba rodiče jsou zaměstnaní, Jaromír je dobře zajištěn, k partě se dostal spíš náhodou ve volném čase. Když začali ostatní před ním sprejovat, přidal se.

Nechtěl zůstat v pozadí ostatních členů party. Uvedl, že by jej samotného sprejovat ani nenapadlo. Po jeho odhalení všechny své nápisy odstranil a svého jednání litoval. Jeho rodiče nevěděli, s kým se stýká, ani jak trávil svůj volný čas.

Zbyněk, 18 let, žije s rodiči, nemá sourozence, oba rodiče zaměstnání. Je dobře zajištěn, ale rodiče jsou zaměstnání a nemají čas na jeho výchovu. Navštěvuje střední školu s dobrým prospěchem. Zbyněk rád jezdí na skejtu a podle něj prostě graffiti ke skejtování patří. Proto dělal svoje tagy v rámci značení rajonu. Před ostatními chtěl vyniknout a proto se účastnil sprejování se skupinou. Poté co byli zjištěni policií, nápisy odstranil a již se k nelegálnímu sprejování nevracel.

Z třinácti členů skupiny jich 7 bylo z funkčních rodin, 6 vychovávala pouze matka. Všichni rodiče byli zaměstnání, v žádné rodině nebyl problém s alkoholem. Necelá polovina pachatelů byla tedy z neúplné rodiny, ale další negativní vlivy jako je požívání alkoholu, nezaměstnanost či nevyhovující bytové podmínky nebyly zjištěny. Všichni členové skupiny uvedli, že ke sprejství je přivedla z velké části nuda s tím, že ve městě není žádné místo, kde by se scházeli. Pokud se scházeli na náměstí, na tržnici, lidé se je odtud snažili vykázat. Zároveň také všichni členové potvrdili, že ke sprejovat začali na základě vlivu ostatních příslušníků skupiny.

Na základě zjištěných informací je možno usoudit, že mezi hlavní příčiny asociálního chování členů skupiny patří:

- nevhodné trávení volného času a nedostatek míst pro volnočasové aktivity mládeže
- nevšímavost rodičů, nezájem, jak jejich děti tráví volný čas
- vliv hromadného chování ostatních členů skupiny

Z tohoto důvodu byla snaha zaměstnat co největší počet mládeže z rizikových skupin v programu Partnerství. Cílem bylo zapojit několik prvních členů party sprejerů do programu s tím, že se postupně přidávají ostatní, na základě zjištění, že jejich vrstevníky tato činnost baví a programu se dobrovolně ve svém volném čase účastní.

3.5 Zapojení vybrané skupiny do programu

Poté, co byla přidělena částka na zbudování skateparku a město poskytlo prostory, bylo důležité zapojit do preventivního programu co největší počet mládeže, zejména z rizikových skupin. O spolupráci měla zájem většina členů skupiny sprejerů, k nim se přidala mládež, která jezdí na skateboardu. Bylo třeba nejdříve vyklidit venkovní prostory, kde měly být umístěny překážky. Zde byly okolní stěny vyhrazeny jako Free Zóny, k legálnímu tvoření graffiti. Mládež se do programu zapojila začátkem roku 2007, po uklizení venkovních prostor bylo třeba vyklidit a upravit prostory vnitřní, tyto práce mladí sami provedli. Poté pomáhali při přeložení elektrického vedení a při montáži skateparku pomáhali i pracovníkům firmy, která skatepark budovala. Mezi městem a mládeží, která se angažovala na stavbě skateparku je dohoda, že mládež se bude o chod skateparku starat sama, byl vytvořen řád skateparku s otevírací dobou. Prostory skateparku otevírají a zavírají určení zástupci z řad mládeže. Tato skupina mládeže také ručí za úklid a udržování pořádku, dohlíží nad dodržováním zákazu používání alkoholu a omamných látek v prostorách skateparku, každé porušení hlásí manažerovi prevence kriminality, nebo zástupcům města a policie. Sami si také hlídají, aby nedocházelo ke sprejování jinde než na vyhrazených plochách, pokud by někdo posprejoval ostatní plochy ve městě, budou spolupracovat na zjištění pachatele.

Poté, co se členové sprejerské skupiny aktivně na začátku roku zapojili do programu, klesl počet případů sprejerství ze 14 v roce 2006 na pouhé 2 v roce 2007. Přitom skatepark byl otevřen až v prosinci roku 2007. Skupina si sama pořádá za technické pomoci Městského úřadu soutěže. První byla uskutečněna hned po otevření v prosinci a následovaly další. Soutěží se účastní množství mládeže, přijeli skejtáci z Brna, Prahy, ze Slovenska a dokonce i jeden účastník z Anglie. Soutěž je konána za doprovodu hudby a soutěží o ceny, které věnují sponzoři. Skatepark má své stránky, které jsou umístěné pod oficiálními stránkami města Hrušovany nad Jevišovkou, adresa je www.hrusovany.cz/skatepark. Zde je možnost shlédnout zajímavosti i fotografie jak z budování skateparku, tak z pořádaných akcí.

Na začátku programu se však příprav účastnilo pouhých pět chlapců. Ze sprejerské skupiny mezi nimi byli pouze dva. Postupně se však přidávali další a pod vlivem ostatních se zapojili do práce. Během čtyř měsíců se k ostatním přidala téměř celá skupina a zároveň s tím rychle a výrazně klesl výskyt sprejerství ve městě. Přípravné práce na budování skateparku začaly v červnu, kdy bylo třeba uklidit vnitřní i venkovní prostory. Jak jsem uvedl, ze sprejerské skupiny se na těchto pracích zúčastnili dva členové. Při samotném budování překážek se již kromě dvou členů zapojili všichni zbývající členové, kteří se dále aktivně podíleli na programu a údržbě skateparku.

Níže uvedená tabulka ukazuje počet případů sprejerství v Hrušovanech nad Jevišovkou v průběhu let 2006 až 2011. Rok 2011 je pouze do měsíce března.

Tabulka 3 Počet případů sprejerství v letech 2006 – 2011 v Hrušovanech nad Jevišovkou

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Případů sprejerství	14	2	0	1	1	0

Z tabulky je zřejmé, že preventivní program se osvědčil a město Hrušovany nad Jevišovkou prakticky nemá ze sprejery problémy. Kromě případu z roku 2009 se všechny ostatní podařilo objasnit, z velké části také zásluhou spolupráce s mládeží, zapojenou do preventivního programu. Velmi důležité je potvrzení, že program svůj účel plní dlouhodobě, neboť v průběhu uvedeného období nejsou zaznamenány žádné prudké výkyvy a počet případů se drží na minimální úrovni. Ze čtrnácti členů sprejerské skupiny se povedlo kromě dvou všechny ostatní přesvědčit o tom, že jejich chování bylo špatné a podařilo se je nenásilnou formou zapojit do spolupráce na projektu. Dalším pozitivním poznatkem je, že se mladší chlapci ve městě přidávali a stále přidávají do kolektivu zapojeného do dění kolem skateparku. Nevytvořila se žádná nová skupina, zabývající se sprejováním, naopak, vznikají skupinky, které se podílejí na chodu skateparku. To nám opět potvrzuje, jak velký je vliv hromadného chování na jedince. Chování skupiny, která se dříve zabývala sprejerstvím a aktivní činnost jejích členů v preventivním programu ovlivnily spoustu mladých chlapců, kteří se podle jejich vzoru připojili k programu.

Dva chlapce ze sprejerské skupiny se však nepodařilo přesvědčit. Vedoucí postava skupiny Marek ve své činnosti pokračoval ve městě Brně, kde byl opět přistižen a usvědčen policií. Po celou dobu nesplácel škody, které svým jednáním způsobil a také si nenašel žádnou práci. V současné době je ve výkonu trestu odnětí svobody, neboť prostředky na sprejování a později i na drogy si opatřoval další trestnou činností. Dalším členem skupiny, který ve sprejování pokračuje je Roman, který poté, co se zapojila do programu, odešel z domova. V současné době přebývá ve Znojmě, kde je ve společnosti jiné delikventní party. Pracuje pouze příležitostně, přebývá u různých kamarádů a volný čas tráví v partě, se kterou se také dopouští trestné činnosti.

Zbývající členové skupiny sprejování zanechali a věnují se svým zájmům a v současné době už i své práci a povinnostem. Ve městě byl po spuštění programu zaznamenán i pokles vandalství, zejména ničení parkové výsadby a poškozování veřejně prospěšných zařízení především v okolí náměstí a tržnice, kde se dřív mládež shromažďovala a dělala nepořádek. Mladí se z těchto míst stáhli do okolí skateparku, což veřejnost hodnotila kladně.

3.6 Rozhovory s vytypovanými členy skupiny

Rozhovory se členy skupiny jsem provedl s odstupem čtyř let od zahájení preventivního programu, v závěru roku 2010. Zajímalo mě, jak se na svou tehdejší činnost dívají dnes již mladí muži s odstupem času a zda měl preventivní program vliv na jejich chování v následujícím průběhu života.

Martin: žiju s přítelkyní v bytě, potom, co jsem skončil s naší partou, jsem si našel práci a osamostatnil se. To, co jsme prováděli mě mrzí, ale škody byly odstraněny a snažím se na to zapomenout. Proč jsem sprejoval? Kamarádil jsem s Markem a snažil jsem se mu vyrovnat, byl to adrenalin, když jsem si uvědomil, že po nás půjdou policajti... Ještě že nás zavčas zarazili... Na skateparku jsem nejdřív makat nechtěl, přišlo mi to jako potupa, ale když jsem viděl ostatní kluky, tak jsem se přidal a jsem rád, že jsem se mohl

pomoci a částečně smazat ten průšvih. Chvilku mi to trvalo, ale když jsem viděl, že na tom dělá pořád víc lidí, šel jsem do toho.

Radek: jsem svobodný a žiju stále u rodičů. Tenkrát to byl úlet, chtěl jsem si to zkusit. Jezdil jsem na skejtu a graffiti k tomu patří. Když začali ostatní sprejovat, přidal jsem se, abych nezůstal pozadu. Myslím, že kdyby byl skatepark v té době, tak bych do toho nešel. Až potom jsem si uvědomil, jaké jsme nadělali škody, je dobře, že takový program vznikl, mohli jsme dopadnout hůř.

Jaromír: vyučil jsem se a mám práci, tenkrát nebylo co dělat, byla nuda, tak jsme řádili, bylo to sranda, než k nám přišli policajti... Mrzelo mě to, že jsem zklamal rodiče, pro ty, hlavně pro matku to byl šok. Na tom skateparku jsme měli dobrou partu, byla to zábava a myslím, že taky taková zodpovědnost, je dobře, že se to udělalo, alespoň děcka mají kam chodit. Když mám volno, jdu si tam zajezdit, potkávám se tam s klukama s party.

Zbyněk: dodělal jsem školu a nyní jsem zaměstnán v jedné soukromé firmě. Na budování skateparku jsem se účastnil od začátku a byl jsem rád, že nám byla dána důvěra při jeho provozování. Najednou jsem měl pocit odpovědnosti. Nakonec se nám povedlo přesvědčit i ostatní kluky, kterým se do toho moc nechtělo, ale uznali svou chybu a přidali se k nám. Je dobře, že se něco takového v Hrušovanech postavilo, mladí před tím neměli kam chodit a proto se vymýšlely různé srandičky, které se nesetkávaly s pochopením veřejnosti.

Všichni dotazovaní se shodli, že sprejovat začali na základě vlivu ostatních členů skupiny a také z důvodu nudy. Ti kteří se do programu zapojili později potvrdili, že k tomuto je přimělo opět působení chování ostatních. Chtěli se přidat k ostatním a nezůstat pozadu. To nám potvrzuje, že vliv hromadného chování je opravdu velký a že jej lze využít v předcházení asociálnímu chování.

3.7 Souhrn a interpretace výsledků

Za pomoci statistik jsem se pokusil vysvětlit jaká byla situace a výskyt kriminality mládeže v okrese Znojmo, zaměřil jsem se konkrétně na stav ve městě Hrušovany nad Jevišovkou. Dalším záměrem bylo porovnání situace před začátkem preventivního programu se stavem po jeho zahájení. Výsledek byl pozitivní, kriminalita mládeže ve městě značně poklesla. Následujícím krokem bylo zjištění, zda program bude svůj účel plnit dlouhodobě, což se potvrdilo s odstupem čtyř let.

Pozorováním skupiny bylo zjištěno, že průměrný věk sprejerů je 17 let, sprejerství se věnují v naprosté většině chlapci a dívky se touto činností zabývají pouze ve výjimečných případech. Hlavním podnětem činnosti skupiny byla nuda, vliv ostatních členů a absence místa, kde by se mohli nějak zabavit a rozvinout své zájmy. Pomocí rozhovorů jsem zjistil, že zapojení do preventivního programu je motivovalo ke spolupráci a aktivitě při správě a údržbě skateparku. Dalo jim možnost zamyslet se nad svým dosavadním jednáním a změnit své postoje k hodnotám života. Ti, kteří zpočátku váhali byli pomocí síly vlivu kolektivu přesvědčeni o tom, že jejich předchozí chování bylo špatné. Zapojení se do programu mělo u většiny členů podíl na cestě k jejich lepšímu a bezproblémovému chování.

3.8 Dílčí závěr

Z výše uvedených informací vyplývá, že pomocí správně voleného preventivního programu, směřovaného na rizikovou skupinu mládeže, lze tuto skupinu podchytit a zaujmout. Stejně tak, jak je mládež působením síly kolektivu schopna páchat trestnou činnost, tak je možno za pomoci stejného vlivu mládež nenásilně zapojit do společné práce s cílem, aby sama dobrovolně upustila od asociálního chování. Pomocí vlivu ostatních na jednotlivce lze úspěšně snížit kriminalitu mládeže v dané oblasti.

ZÁVĚR

Problematika trestné činnosti mládeže je velmi rozsáhlé téma a proto nebylo možné zaměřit se na všechny otázky, které s ním souvisí. Cílem teoretické části mé práce bylo nastínit nejzákladnější pojmy, vztahující se k tomuto tématu. V první části jsem popsal základní a nejčastější formy trestné činnosti mládeže, zabýval jsem se vymezením a zákonnými postihy za spáchání trestných činů. Dalším tématem bylo vysvětlení příčin tohoto chování, kdy v oblasti prevence jsou důležité vnější příčiny, kterým se dá v rámci možností předcházet. Jedná se zejména o vliv rodiny, kdy často pachatelé trestné činnosti bývají z neúplných či sociálně slabších rodin. Neopomenul jsem také vliv školního prostředí, kde mládež tráví spoustu času. Škola by kromě vzdělávací funkce, měla také prostřednictvím pedagogů působit v oblasti prevence a spolupráce s rodinou dítěte. Negativní vliv může mít také prostředí, ve kterém dítě žije. Protože problematika asociálního hromadného chování mládeže je velice rozsáhlá a společná téměř všem formám trestné činnosti mládeže, soustředil jsem se více alespoň na jednu z nich, a to na problematiku sprejerství, které jsem v další kapitole blíže objasnil. V následující kapitole jsem se věnoval vlivu hromadného chování na jedince. V poslední části jsem se věnoval otázkám prevence asociálního chování mládeže. Významný efekt má správné využití volného času, podchycení a využití zájmu dítěte. Osvědčil se také kamerový systém jako kontrola případného páchaní trestné činnosti i jako způsob, který může potencionálního pachatele odradit.

Cílem praktické části bylo prokázat velikost síly kolektivu a využít ji v prevenci trestné činnosti mládeže. Zde jsem za pomoci preventivního programu Partnerství – boj proti nudě mládeže dokázal, že je možné s úspěchem využít sílu vlivu ostatních členů party na chování jednotlivců. V této části jsem využil své praxe získané za 18 let práce u Policie České republiky a zároveň zkušeností, získaných jako manažer prevence kriminality pro Městský úřad v Hrušovanech nad Jevišovkou. V práci jsou použity poznatky dosažené pozorováním skupiny sprejerů a rozhovory s nimi. Členové skupiny se dobrovolně zapojili do preventivního programu, aktivně se podíleli na přípravách

a také na stavbě skateparku, o který se nyní starají a udržují jej v chodu. Současně také výrazně klesl počet trestných činů poškozování cizí věci na území města Hrušovany nad Jevišovkou.

Výše uvedené skutečnosti dokazují, že chování ostatní lidí ve skupinách má na jednotlivce významný vliv. Jedinec je na základě vlivu hromadného chování schopný naprosto změnit své myšlení, zásady, svou podobu a způsob života. Je ochotný dopouštět se trestné činnosti jen proto, aby stoupl v ceně u ostatních členů skupiny. Nedokáže jej odradit ani riziko případného přistižení s možnými následky. Je nepochybné, že pokud je dítě svými zájmy plně zaměstnáno, je z velké části vyloučeno nebezpečí vyhledávání závadových aktivit. Nejvhodnější prevence asociálního chování tedy spočívá ve správné rodinné výchově a ve spolupráci rodiny a školy. Nezbytná je kontrola dítěte, zájem o jeho činnost ve volném čase a včasná reakce v případě prvních signálů změn v jeho chování. Výsledky práce potvrzují, že je nadmíru důležité využít přirozených zájmů a nadání dětí, tyto správně motivovat, aby se sami aktivně a dobrovolně účastnily na smysluplném využití svého volného času. K tomuto záměru je možno využít právě působení hromadného chování a síly vlivu kolektivu. Během programu se z rizikové skupiny zapojili do práce pouze dva členové, kteří se zájmem a nadšením pustili do práce. K nim se postupně přidávali ostatní, které ovlivnila síla vlivu kolektivu tak, že v závěru téměř celá skupina spolupracovala na programu, kdy se její členy podařilo přesvědčit, že jejich dosavadní chování bylo špatné. Využití vlivu hromadného chování mladistvých má pro výchovu mládeže velký význam, neboť pomocí vlivu ostatních jednotlivci a poté velká část skupiny změnili názor na hodnoty života. Prostřednictvím vlivu hromadného chování se podařilo snížit kriminalitu mládeže. Výsledky této práce a zjištěné poznatky mohou být využitelné v sociální pedagogice a v praxi je mohou zužitkovat sociální pracovníci, zabývající se prevencí kriminality mládeže ve městech a obcích.

Resumé

Bakalářskou práci na téma Význam asociálního hromadného chování mladistvých ve výchovné a preventivní praxi jsem rozdělil na dvě části. Jedná se o část teoretickou která je rozdělena do dvou kapitol a část praktickou, která je zahrnuta do poslední kapitoly.

V první kapitole jsem se zabýval poruchami chování, vyjmenoval základní a nejčastější formy trestné činnosti páchané mládeží. Vysvětlil jsem jak vymezuje tuto trestnou činnost zákon č. 218/2003 Sb, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a jaké jsou postihy podle tohoto zákona. Dále jsem se věnoval příčinám asociálního chování mládeže a blíže vysvětlil pojem sprejerství. Na závěr jsem se zaměřil na vliv hromadného chování na jedince.

Druhá kapitola se věnuje prevenci trestné činnosti mládeže, a to prevencí pomocí kamerových systémů, dále možností odstranění škod vlastní prací a zveřejnění jmen pachatelů sprejerství. V závěru jsem se zabýval prevencí pomocí využití zájmových činností mládeže.

Třetí část obsahuje popis situace a výskytu kriminality mládeže v daném regionu a seznámení s programem prevence kriminality Partnerství – boj proti nudě mladistvých. V další části jsem popsal postřehy z pozorování skupiny sprejerů, poté jsem uvedl profily některých členů skupiny. Následující část zahrnuje zapojení uvedené skupiny do programu a rozhovory s vybranými jedinci s odstupem čtyř let po zahájení programu. Závěrečná část obsahuje vyhodnocení a interpretaci výsledků.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá pácháním trestné činnosti mladistvých, vysvětlením možných příčin tohoto chování a zejména zjištěním velikosti vlivu party na chování jedince a skupiny. Cílem této práce je dokázat, že lze ve výchovné a preventivní praxi s úspěchem využít sílu vlivu kolektivu na chování jednotlivých členů nebo skupiny. Potvrzuje teorii o tom, že jedince, kteří se již dopouští asociálního chování, lze pomocí vlivu ostatních přimět k nápravě.

Klíčová slova

děti, mládež, kriminalita, prevence, hromadné chování, vliv ostatních, graffiti, volný čas

Annotation

The bachelor thesis deals with commission of teenagers, with explication causes of such behavior and especially investigates with the size of the influence of the group of teenagers on behavior of the individuals and the groups. The aim of that thesis is achieve that in pedagogical and preventive practice is possible with the succes use force of collective on the behavior of the individual or the group. The bachelor thesis confirms the theory who is already antisocial committing behavior can be used to influence others to get redress.

Keywords

children, young people, criminality, prevention, collective behavior, influence others, graffiti, free time

Seznam literatury a pramenů

A. Právní předpisy

1. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
2. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže.
3. Zákon o rodině č. 94/1963 Sb.

B. Literatura

1. GAVORA Peter, Úvod do pedagogického výzkumu, Bratislava 1999, ISBN 80-223-1342-4
2. KRAUS Blahoslav, Poláčková Věra, Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky, Brno 2001, ISBN 80-7315-004-2
3. RADVAN Eduard, VAVŘÍK Michal, Metodika psaní odborného textu a výzkumu v sociálních vědách, Brno 2009
4. KRAUS Blahoslav, Základy sociální pedagogiky. Praha:Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3
5. ŘEHOŘ Antonín, Metodické pokyny pro zpracování bakalářské práce, Brno 2009
6. VÁGNEROVÁ Marie, Psychopatologie pro pomáhající profese, Praha: Portál, 2004, ISBN 89-7178-802-3
7. OVERSTREET Martina, In graffiti We trust, Praha 2006, ISBN 80-204-1325-1

C. Internetové zdroje

1. Internetové stránky www.jihlava.cz
2. Internetové stránky www.cs.wikipedia.org